

Søgne kommune

Felles Årsplan 2011-2013

Kommunale barnehager Søgne kommune
Sjøstjerna, Solstrålen, Tomtebo, Torvmoen, Åros

Trygghet, Lek, Læring,
Kvalitet, Respekt, Medvirkning

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	3
2.0 Barnehagene i Søgne	4
2.1 Barnehagenes åpningstider, planleggingsdager og ferie	6
2.2 Barnehagens ansatte (roller og ansvar)	7
3.0 Lov om barnehage	8
4.0 Rammeplan for barnehage	8
5.0 Verdigrunnlag	8
6.0 Barns medvirkning	10
7.0 Omsorg, lek og læring	10
7.1 Sosial kompetanse	11
7.2 Mobbing	12
7.3 Omsorg	13
7.4 Lek	13
7.5 Læring	14
7.6 Danning	14
8.0 Fagområdene	15
8.1 Tabell med progresjon	16
8.2 Tabell med progresjon	17
9.0 Planlegging, observasjon, pedagogisk dokumentasjon og vurdering	18
9.1 Planlegging	18
9.2 Observasjon	18
9.3 Pedagogisk dokumentasjon	18
9.4 Vurdering	19
10.0 Samarbeid	19
10.1 Foreldre	19
10.2 Foreldreråd og samarbeidsutvalg	20
10.3 Barnehageadministrasjonen i Søgne kommune	20
10.4 Kompetanseavdeling ved Nygård skole	20
10.5 Pedagogisk - psykologisk tjeneste	21
10.6 Søgne og Songdalen barnevern	21
10.7 Helsestasjon	22
10.8 Tverretatlig samarbeid	22
10.9 UiA	22
10.10 Familiesenteret	22
10.11 Skole	22
10.12 Andre samarbeidspartnere	23
11.0 Overgang fra barnehage til skole	23
12.0 Barnehagenes kulturprogram	24

1.0 Innledning

Tanker ved inngangen til nytt barnehageår.

Vi som jobber i barnehagen arbeider med store spørsmål blant små barn. Barnehagen er en møteplass i samfunnet der vi skal ivareta barnets interesser og hjelpe de til å ta gode valg. Vi skal ha barns lek og læring i sentrum. Vi må se og forstå hva barnet trenger for å nå sin vekst og utvikling. Barnehagen skal se barnets nysgjerrighet og gi dem grunnlag for søken etter livslang læring. I barnehagen skal barnet få troen på seg selv og andre. Barnet skal gis anledning til undring, stille spørsmål og de skal få søke opplevelser og gjøre egne erfaringer. Hvert barn er unikt og skal få utvikle seg derfra.

Hva karakteriserer den gode barnehagen:

- Godt sosialt miljø og trivsel.
- Stor vekt på lek og aktivitet.
- Være i naturen/få opplevelser.
- Jevnlig og godt samarbeid med foreldre.
- Barnets læring og erfaring i sentrum.
- Personalet i barnehagen må utvikle evner til å se barnet, delta og bidra. Ta barnets perspektiv og leve seg inn i barnets behov.
- Engasjerte og tydelig voksne, som reflekterer over egen praksis.

Lek med meg, fortell meg.
Lær meg rim og regler!
Lær meg sanger, lær meg eventyr.
Snakk med meg!
La meg få mime og dramatisere!
Lytt til det jeg forteller!
Lær meg hva skjønnhet og trygghet er!
Vis meg hva kjærlighet er!

Før du vet av det, kan jeg være
Et barn som leser!

Anne Lise Gjerdrum

Vi gleder oss til nytt barnehageår!

Årsplanen

Alle de kommunale barnehagene i Søgne kommune følger årsplanen. Bakgrunn for utarbeidelse av en felles årsplan, er et ønske om å sikre en felles forankring av den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Årsplanen er forpliktende for de kommunale barnehagene, og den danner et felles ståsted som sikrer god kvalitet og et fundament for videre kompetanseutvikling.

Årsplangruppen har bestått av:

Erlend Bakke, Sjøstjerna
Guri Mortensen, Åros
Brit Larsen, Tomtebo

Anette F. Endresen, Torvmoen
Siw Granroth, Solstrålen
Annie Tønnessen, Enhet for barnehager

2.0 Barnehagene i Søgne

Søgne kommune har pr. 1.8.2011 fem kommunale barnehager som varierer i størrelse.

Åros barnehage

Åros barnehage ligger i boligområde Årosskogen, Søgne kommune.

Der har vi Åros standen, Kvernhusvannet, Skjeggeråsen og blåbærskogen og ball- løkke som nærmeste nabo.

Barnehagen startet opp august 2004.

Natur gruppa 3-5 år 18 plasser

Rød avdeling 3-5 år 18 plasser

Gul avdeling 3-5 år 18 plasser

Grønn avdeling 0-3 år 14 plasser

Blå avdeling 0-3 år 14 plasser

Barnehagen har 82 fulle plasser

Vi er 21 fast ansatte, en lærling og 2 spesialpedagoger, 4 men og 18 damer

Adressen

Årosveien 220
4640 Søgne

E- post: guri.mortensen@sogne.kommune.no

Nettside: www.aros.sognebarnehagene.no

Telefon

Kontor: 38167811
Natur: 952 66457
Rød: 950 04069
Gul: 954 49991
Grønn: 954 88606
Blå: 954 91077

Sjøstjerna barnehage

Sjøstjerna barnehage er en av fem kommunale barnehager i Søgne kommune. Vi har 64 plasser fra 0-6 år fordelt på fire avdelinger:

Kråka: 14 barn, 0-3 år.

Spurven: 14 barn, 0-3 år.

Måga: 18 barn, 3-6 år.

Terna: 18 barn, 3-6 år, naturgruppe.

Vi er totalt 21 ansatte, fordelt på 17 damer og 4 menn.

Adresse:

Sørheia 1 a
4640 Søgne

Nettside:

www.sjostjerna.sognebarnehagene.no
Dere får passord ved henvendelse til pedagogisk leder.

E-post: erlend.bakke@sogne.kommune.no

Telefon

Styrer Erlend Bakke 95181338
Kråka: 94846664
Spurven: 94846132
Måga: 99157338
Terna: 99163649

01.08.11 flyttet vi inn i helt ny barnehage i Sørheia 1 a, med alt nytt både ute og inne. Vi utvider muligens til 5 avdelinger i løpet av året.

Vi ligger gunstig plassert med gåavstand til en rekke interessante steder som: Høllen, Årosstranda, Tangvall, Søgne Gamle Prestegård, Føreid m.m. Barnehagen har også egen båt som vi bruker stort sett hele året.

Solstrålen barnehage

Barnehagen startet opp 1.2.2011 som en avdeling under Torvmoen barnehage. Avdelingen ligger på Breiteien i Søgne kommune.

1.8.2011 ble barnehagen en selvstendig enhet. På godt demokratisk vis, valgte flertallet i personalgruppen "Solstrålen" som barnehagenavn. Barnehagen er i midlertidige lokaler og har godkjenning for drift inntil 2014.

Solstrålen barnehage har 40 plasser for aldersgruppen 0-6 år fordelt på hele- og deltids-plasser. Vi har tre avdelinger:

Krabba: 0-3 år

På denne avdelingen er de minste barna, primært i aldersgruppen 0-2 år.

Krepser: 0-3 år

På denne avdelingen er det primært 2-3 åringer.

Makrellen: 3-6 år

Krabba og Krepser samarbeider tett. Pedagogisk bemanning vurderer det enkelte barnet i forhold til barnets behov og tilknytning til gruppe.

Adresse:

Øygarden 7
4640 Søgne

Nettside:

www.solstralen.sognebarnehagene.no
Dere får passord ved henvendelse til pedagogisk leder

E-post: siw.granroth@sogne.kommune.no

Telefon

Styrer:	97 99 03 58
Krabba og Krepser:	46 81 07 34
Makrellen:	46 91 97 82

Torvmoen barnehage

Torvmoen barnehage er en fire avdelings barnehage som sto ferdig 1. mars 2009. Barnehagen ligger i Torvmoen boområde og har 68 plasser for barn fra 0 - 6 år.

Avdelingene på Torvmoen barnehage er:

Havhesten er ei naturavdeling med plass til 18 barn fra 3- 6 år.

Sommerfuglen har plass til 18 barn fra 3 - 6 år.

Humla har plass til 18 barn fra 3 - 6 år.

Marihøna har plass til 14 barn fra 0 - 6 år.

Adresse:

Torvmoen 2
4640 Søgne

Nettside:

www.torvmoen.sognebarnehagene.no
Dere får passord ved henvendelse til pedagogisk leder.

E-post: eli.loite@sogne.kommune.no

Telefon

Styrer:	38 05 56 49
Havhesten:	97 48 79 65
Sommerfuglen:	97 48 90 29
Humla:	97 48 77 61
Marihøna:	97 49 88 35

Tomtebo barnehage

Tomtebo barnehage har to avdelinger og tar i mot barn fra 0-6 år.
Rød avdeling har plass til 14 barn i alderen 0-3 år.
Blå avdeling har plass til 24 barn i alderen 3-6 år.

Tomtebo er den eldste av de kommunale barnehagene. Den er nylig oppusset innvendig, så lokalene er lyse og trivelige.

Barnehagen har sentral beliggenhet med kort vei til både turområder, buss, Tangvall og Lunde.
Vi har fast turplass i Hellersdalen.

Adresse:

Lundeveien 24
4640 Søgne

Nettside:

www.tomtebo.sognebarnehagene.no
Dere får passord ved henvendelse til pedagogisk leder.

E- post: brit.larsen@sogne.kommune.no

Telefon

Styrer:	38 05 09 29
Blå avd.	99 15 45 66
Rød avd.	99 15 57 63

2.1 Barnehagenes åpningstider, planleggingsdager og ferie

Åpningstider

Alle de kommunale barnehagene har åpent 07.00 - 17.00 mandag til fredag

Planleggingsdager

Barnehagene har 5 planleggingsdager i året. For barnehageåret 2011/2012 er disse som følger:

2011: 1. august, 21. oktober

2012: 18. mai, 7-8 juni

Ferie

Barnehagen har stengt offentlige høytids - og helligdager. Barnehagen holder også stengt julaften og nyttårsaften. Onsdag før skjærtorsdag stenger barnehagen klokka 12.00.
Barnehagen har stengt fire uker i juli.

2.2 Barnehagens ansatte (roller og ansvar)

Styrer:

Styrers viktigste oppgaver er å påse at barnehagen drives i tråd med mål og intensjoner i Lov om barnehager. Styrer er utdannet førskolelærer og har som oppgave å være barnehagens administrative, personal- og faglige leder. Styrer har ansvar for at barnehagen etablerer og opprettholder en god faglig kvalitet, at personalet utvikler seg og at barna har det trygt og godt i et pedagogisk tilrettelagt miljø.

Pedagogisk leder:

Det er en eller to pedagogiske ledere pr. avdeling, avhengig av avdelingens størrelse. Pedagogisk leder er utdannet førskolelærer og har ansvaret for det pedagogiske arbeidet på avdelingen. Pedagogisk leder er en del av barnehagens lederteam.

Fagarbeider/assistent:

Det er ansatt to fagarbeidere/assistenter pr avdeling. I samarbeid med pedagogisk leder har / fagarbeider/assistent medansvar for gjennomføring av det pedagogiske arbeidet. De har også medansvar for tilsyn og omsorg.

Spesialpedagog:

Spesialpedagogen er en førskolelærer med tilleggsutdanning innen spesialpedagogikk. Spesialpedagogisk tilbud gis til enkeltbarn med behov for tilrettelegging. Tilbudet gis på bakgrunn av sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten og enkeltvedtak.

Lærning:

Vi tar imot lærlinger som trenger praksis i barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Studenter:

Det pedagogiske personalet er i perioder øvingslærere for førskolelærerstudenter fra UIA.

Vikarer:

Barnehagen har ingen faste vikarer, men prøver så godt det lar seg gjøre å bruke vikarer som er kjent med barnehagen.

Samarbeid mellom de kommunale barnehagene:

De kommunale barnehagene jobber tett sammen på flere måter. De samarbeider om ulike prosjekter, felles personalmøter, planleggingsdager og studieturer. Personalet er opptatt av å ha et godt sosialt og faglig miljø. Dette blir høyt vektlagt gjennom kortsiktig og langsiktig planlegging.

3.0 Lov om barnehage

1. januar 2006 trådte ny barnehagelov i kraft (Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager). Barnehageloven er det viktigste styringsdokumentet for å sikre barnehagenes kvalitet. Loven forplikter alle barnehageeiere, både offentlige og private. Barnehageloven skal først og fremst sikre barna et likeverdig, kvalitativt godt pedagogisk tilbud. Det er avgjørende at lov og rammeplan følges for at de ansatte skal ha mulighet til å utføre barnehagens mandat.

Alle barnehager drives etter denne lov og forskrifter, samt lokale politiske vedtak. Loven angir mandatet for barnehagevirksomheten og hva barnehagene plikter å arbeide etter.

4.0 Rammeplan for barnehage

Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven og gir retningslinjer for barnehagens verdigrunnlag, innhold og oppgaver. Den er et arbeidsredskap for å sikre en livslang læring og en helhet i barnets utvikling.

Barnehagevirksomheten i Norge sorterer under Kunnskapsdepartementet, og er dermed en del av utdanningssystemet. Fagområdene i planen er i stor grad de samme som barna møter når de senere begynner på skolen. Målet med Rammeplanen er å gi barnehagens personale en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av arbeidet som gjøres. Rammeplanen gir også informasjon til foreldre, og gir dem en innsikt i hva som vektlegges. Den gir en mulighet til medvirkning og medbestemmelse gjennom de valgte foreldreprerentanter og samarbeidsutvalg i den enkelte barnehage.

Rammeplanen retter seg også mot barnehagens eiere og kommunen, som har et ansvar for å føre tilsyn med at barnehagen drives som en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet, og at lover og regler følges. Rammeplanen beskriver barnehagene som pedagogisk virksomhet og skal tilpasses lokale forhold og ulike typer barnehager. I Søgne kommune forankres Rammeplanen gjennom felles lokal årsplan, samt at hver barnehage lager sin spesielle plan.

I denne planen er angitt:

- Forpliktende mål som barnehagene skal arbeide i retning av
- Krav til det sosiale samspillet i hverdagen
- Syv fagområder som alle barn i barnehagene skal ha erfaring med i løpet av barnehage året.
- Et helhetlig læringssystem, hvor omsorg, lek og læring er sentrale deler.

5.0 Verdigrunnlag

“Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn, og som er forankret i menneskerettighetene. Barna skal utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De ska ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering."

Barnehageloven § 1.

Visjonen

I visjonen vår: "Et hav av muligheter" legger vi at barnehagene våre er store og representerer en variasjon av mennesker, små og store. Vi ønsker å verdsette mangfoldet gjennom å ta i bruk nærområdet og tilby ulike aktiviteter ute og inne. Vi ønsker å se muligheter fremfor begrensninger. Her skal barna få mulighet til å "blomstre" ut fra egne forutsetninger. De skal være med på å bestemme "veien vi går" innefor visse rammer. På bakgrunn av visjonen vår har vi satt opp seks verdier som ligger til grunn for arbeidet barnehagen gjør sammen med barna.

- Trygghet
- Lek
- Læring
- Kvalitet
- Respekt
- Medvirkning

"Barnet er en ressurs med enorme muligheter. Svært rikt utrustet allerede fra fødselen av, full av evner og gode muligheter".

Ukjent

I barnehagen skal barna lære å ta hensyn til hverandre, og vise respekt for barn og voksne. Barn har ulike forutsetninger. Det er viktig at alle får opplevelse av å være verdifull og ha noe å bidra med i barnehagens hverdag. Samtidig er det viktig at barn lærer å tilpasse seg, vente på tur og dele. Her er det rom for det enkelte barns egenart. Vi vil at barn skal utvikle seg til medmennesker. Gjennom ulike aktiviteter vil vi at barn skal få utvikle fantasi og kreativitet. Barn skal også lære om naturen. Både bli glad i naturen og samtidig ta vare på den. I barnehagen er det også barn med annen kulturell/etnisk bakgrunn enn norsk. Vi ønsker at alle barn skal lære å se verdien av sin kultur og etniske bakgrunn samtidig som de får respekt for andres.

6.0 Barns medvirkning

"Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet".

Barnehageloven § 3

"FNs barnekonvensjon vektlegger at barn har rett til å si sin mening om alt som vedrører det, og barns meninger skal tillegges vekt"

Rammeplanen s. 17

Barnet har rett til å uttrykke sitt syn på barnehagen. Både kroppslig og språklig gir barna uttrykk for hvordan de har det.

I barnehagen lytter vi til barna og er oppmerksomme når det gjelder deres meninger, og vi observerer hvilke interesser de har. I tillegg ser vi dette ved barnas kroppsholdninger, mimikk, og andre følelsesmessige uttrykk.

"Barnets rett til medvirkning krever tid, rom, aktive voksne som lytter og samtaler"

Ukjent

Barnets medvirkning er viktig for at det skal oppleve fellesskap og at barnets meninger blir hørt og tatt på alvor. Dette skaper trygghet og gir rom for følelsesmessige uttrykk - noe som igjen fører til at barnet viser omsorg og empati for hverandre.

I de kommunale barnehagene skal barna få mulighet til aktiv deltakelse, planlegging og utforming av barnehagens hverdag. Det er viktig for å oppleve fellesskap, tilhørighet og at de som individ har en betydning som blir tatt på alvor.

Barna er medvirkende gjennom å være med på avgjørelser, komme med ideer og innspill på gjøremål i barnehagehverdagen. I tillegg skal personalet ivareta barns medvirkning gjennom å tilrettelegge for dialog, refleksjoner og vurdering av det enkelte barns behov.

7.0 Omsorg, lek og læring

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnets behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd, og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Rammeplanen S 1

7.1 Sosial kompetanse

Sosial kompetanse handler om å kunne samhandle positivt med andre i ulike situasjoner.
Rammeplanen s. 34

Arbeidet med sosial kompetanse står sentralt i arbeid med barn. Selv de aller minste, som ennå ikke har et verbalspråk, tilegner seg kunnskap og utøver den for eksempel gjennom pro sosial atferd. Et barn som gir kos når et annet barn gråter, er et eksempel på det.

Kari Pape deler arbeidet med sosial kompetanse inn i fem områder:

1. Empati og rolletaking
2. Selvhevdelse
3. Selvkontroll
4. Pro sosial adferd
5. Lek, glede og humor

1. Empati og rolletaking

Innlevelse i andres følelser og rolletaking (forståelse for andres perspektiver, tanker og følelser) står sentralt i dette arbeidet.

Eksempel: Ole ser at Tuva gråter. Han oppfatter signalet gråt; Tuva er lei seg og trenger trøst. Han finner frem smokken sin og gir den til Tuva.

2. Pro sosiale holdninger og handlinger

Fellesskapsverdier og positive sosiale handlinger som å hjelpe, oppmuntre og dele med andre.

Eksempel: Thomas bygger med klosser. Simen sitter passivt ved siden av og ser på Thomas. Thomas rekker frem en kloss, ser på Simen og sier: "Bygge".

3. Selvkontroll

Selvkontroll handler om å kunne utsette egne behov og ønsker til fordel for andre. Turtaking og å kompromisse står sentralt her. Det handler også om å planlegge, se alternativer og å kontrollere egen atferd.

Eksempel: Tina gleder seg til å komme inn i barnehagen for å fortelle at hun har overnattet hos mormor og morfar. Når hun kommer inn i garderoben ser hun at Trine, fagarbeideren på avdelingen, er opptatt med å snakke med Truls som nettopp har kommet. Hun venter til Trine er ferdig med samtalen hun har med Truls. Da sier Tina: "Vet du hva Trine, i natt sov jeg hele natten hos mormor og morfar!"

4. Selvhevdelse

Selvhevdelse handler om hvordan en kan hevde seg selv og egne meninger på en positiv måte. Det innebærer å ta initiativ i forhold til andre. Det kan være deltakelse

Eksempel: Tiril(2) har drukket opp melken sin og har lyst på mer. Den voksne er opptatt med å hjelpe Fredrik(1) med maten. Tiril holder frem koppen og sier: " Mer melk!"

5. Lek, glede og humor

Det å føle glede og kunne slappe av, spøke og ha det moro, er viktige elementer her. Det å kunne tre inn og ut av lekerammen, forstå lekesignalene og følge lekens skjulte regler om enighet står også sentralt.

Eksempel: Kaja (1) klapper i hendene og rister på hodet. Hun titter bort på Mathias som ser på henne, smiler, og kopierer bevegelsesmønsteret. Da fortsetter Kaja bevegelsene. De ser på hverandre og ler mens de holder på.

Arbeidet med sosial kompetanse vil variere fra barnehage til barnehage. Arbeidsmetodene våre tilpasses den enkelte barnehage, barnas alder og modningsnivå. Målet med arbeidet, er å bidra til å ivareta og fremme barnas sosiale kompetanse. Vi vil fokusere både på forholdet barna imellom, samt barn - voksen relasjonen.

7.2 Mobbing

Definisjon mobbing: *"Gjentatt negativ eller "ondsinnnet" atferd fra en eller flere rettet mot noen som har vanskelig for å forsvare seg. Systematisk utestenging eller gjentatt erting på en ubehagelig måte er også mobbing".*

Barnehagen skal møte barn med tillit og respekt, og anerkjenne barnas egen verdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap.

I de kommunale barnehagene i Søgne jobber vi for at barn skal føle seg trygge, bli sett og hørt, lære empati og tilhørighet.

Den enkelte barnehage ønsker å gjenspeile det kulturelle, språklige og religiøse mangfoldet som er i barnegruppa. Vi tar utgangspunkt i det mangfoldet som omgir oss og lærer barna gjensidig respekt og forståelse. Vi har ulike kulturer/tradisjoner og språk som gjenspeiler seg i barnehagens virke.

Foreldre og barn skal oppleve at de blir møtt på en likeverdig og inkluderende måte, - at de skal være stolt av sin identitet, tradisjon og kultur.

Vårt mål:

Alle barn skal ha et godt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø med nulltoleranse for mobbing.

7.3 Omsorg

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Barnehageloven § 1, 1.ledd

Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og komme til uttrykk når barn leker og lærer, i stell, måltider og påkledning. Omsorg har verdi i seg selv. Omsorg er nært knyttet til oppdragelse, helse og trygghet, og er samtidig en viktig forutsetning for barna utvikling og læring. Det ligger mye omsorg i å gi barn varierte utfordringer og rom for meningsfulle aktiviteter... Omsorg handler både om relasjonen mellom personalet og barna og om barnas omsorg for hverandre.

Rammeplanen s.31

Små barn er avhengig av at voksne er nær og tilgjengelig i ulike situasjoner. Denne avhengigheten forandrer karakter når barnet blir eldre og mestrer flere ting på egenhånd.

I kommunale barnehager har vi fokus på ivaretagelse av enkeltbarn og barnegrupper.

Personalet jakter på barnets interesser:

- Hvem er du?
- Hva liker du?
- Hvem trives du sammen med?

Personalet skal se til at det enkelte barnet blir sett og hørt. Personalet skal uttrykke interesse for barnet og benytte verbal- og kroppsspråket sitt til å synliggjøre for barnet at det blir anerkjent som et unikt individ. Omsorg skal prege hverdagen i barnehagene.

7.4 Lek

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling"

Barnehageloven § 1

"Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter".

Barnehageloven § 2

"Leken har egenverdi og er en viktig side ved barnekulturen".

Rammeplanen s. 32

I kommunale barnehager legger vi mye vekt på lek. De voksne skal bidra til at alle barn får delta i lekefellesskapet. Voksnes rolle i leken er å være oppmerksom, aktivt tilstede og bidra til barns utvikling i lek.

I leken bearbejder barna inntrykk og opplevelser, og lever ut følelser det ellers kan være vanskelig å gi uttrykk for. De lærer sosiale spilleregler og koder til godt samspill med andre. For barna er leken et mål i seg selv og er deres viktigste læringsarena. Leken har en verdi i seg selv, den er grunnlag for trivsel og skaper mening i hverdagen.

"Jeg hører, men jeg glemmer.
Jeg ser, og jeg husker.
Jeg gjør, og jeg forstår".
Kinesisk ordtak

7.5 Læring

Barn skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehageloven § 1

Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og kunne gi utfordringer med utgangspunkt i barns interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehageloven § 2

Læring skjer i alle situasjoner i løpet av dagen, både i relasjon mellom barn og i samspillet mellom barn og voksne.

Barn skal motiveres, deres nysgjerrighet skal pirres. Personalet i barnehagen møter barna på deres utviklingsnivå, undrer seg sammen med barna, forteller og svarer på spørsmål. De voksne ser muligheter, ikke begrensninger.

I de kommunale barnehagene tilrettelegger vi for gode vennskap og gode relasjoner. Det gir grobunn for læring, opplevelser, glede og mestring.

Det er grunnleggende viktig for all læring at barnet blir anerkjent slik det er.

7.6 Danning

Gjensidige og gode samhandlingsprosesser med barn og voksne i lek og læring er en forutsetning for barns danning.

Danning er en livslang prosess som handler om å utvikle evne til å reflektere over egne væremåter og handlinger. Danning skjer i samspill med omgivelsene og med andre og er en forutsetning for kritikk, meningsdanning og demokrati.

I barnehagen skal danning forankres i verdiene i formålet. Grunnlaget for barns allsidige utvikling legges gjennom danning.

Danning rommer både utvikling, læring, omsorg, oppdragelse og sosialisering.

Ved å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverden, og ved å se seg selv som et verdifullt medlem av et større felleskap, settes barn i stand til å håndtere livet på en god måte.

8.0 Fagområdene

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter.

Barnehageloven § 1

Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.

Barnehageloven § 2

Hvert fagområde dekker et vidt læringsfelt. Fagområdene vil sjelden opptre isolert. Flere områder vil ofte være representert samtidig i et temaopplegg og i forbindelse med hverdagsaktiviteter og turer i nærmiljøet.

Rammeplanen s. 39

De kommunale barnehagene har valgt å skjematISere progresjon i arbeid med fagområdene. Vi skiller da hvert enkelt fagområde i to:

1. 0-3 år
2. 3-6 år

På de neste sidene følger den skjematISke oversikten over progresjonen.

8.1 Tabell med progresjon

Fagområdene	0-3 år	3-6 år
<p><u>Språk, tekst og kommunikasjon</u> <i>Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Både den nonverbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt språk</i> Rammeplanen s.40</p>	<ul style="list-style-type: none"> • språklige forbilder • samlinger preget av dialog • bruker rim og regler • bruker sang og musikk • bruk av ulike pekebøker og bøker med enkel tekst • aktiv bruk av språk i daglige rutinesituasjoner • øver på å utføre beskjeder som blir gitt • løser konflikter ved å snakke sammen • Alle Med • TRAS 	<ul style="list-style-type: none"> • språklige forbilder • dialog • samlingsstund • formelle læringssituasjoner • rim, regler og sangleker • miljø for bokstaver og tall • lese bøker • høre på lydbøker • Alle Med • TRAS
<p><u>Kropp, bevegelse og helse</u> <i>I løpet av småbarnsalderen tilegner barna seg grunnleggende motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, fysiske egenskaper, vaner og innsikt i hvordan de kan ivareta helse og livskvalitet</i> Rammeplanen s. 41</p>	<ul style="list-style-type: none"> • legge til rette for småbarns "tumblelek" inne og ute • på tur i ulendt terreng og i nærmiljøet • går lengre turer • søvn og hvile etter behov • barna får to/tre måltider i barnehagen hver dag • fokus på sunt kosthold • vann er tørstedrikk • normal, høflig bordskikk • Utvikle forståelse og respekt for egen og andres kropp 	<ul style="list-style-type: none"> • Varierte turerfaringer • fysisk aktivitet både ute og inne • Utvikle positivt selvbilde gjennom kroppslig mestring • fokus på sunt kosthold • vann er tørstedrikk • normal og høflig bordskikk • Kunnskap om menneske - kroppen
<p><u>Kunst, kultur og kreativitet</u> <i>Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design.</i> Rammeplanen s. 42</p>	<ul style="list-style-type: none"> • barna skal få varierte sanseinntrykk gjennom litteratur og musikk • legge til rette for formingsaktiviteter hvor det viktigste er selve opplevelsen og skaperprosessen • barna skal få erfaring med ulike typer materialer og teknikker • lære å bruke blyant og pensel • tema og prosjektbasert • "oppdagelsesferder" hvor barna utforsker ulike type kunst i forhold til ulike temaer prosessorienterte 	<ul style="list-style-type: none"> • oppleve kunst og kultur • oppsøke kreative og estetiske miljøer • oppleve ulike former for kunst og uttrykksmåter • bruke kunstinntrykk til selv å uttrykke seg kreativt • prosessorienterte • tema og prosjektbasert • Dans og dramatisering

8.2 Tabell med progresjon

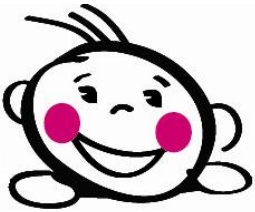
Fagområdene	0-3 år	3-6 år
<p><u>Natur, miljø og teknikk</u> <i>Fagområdet skal bidra til at barn blir kjent med og får forståelse for planter og dyr, landskap, årstider og vær.</i> Rammeplanen s. 44</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vektlegger utelek • bruker nærmiljøet som turterreng • bevisst på kildesortering • legger vekt på å skape gode opplevelser ute • tar oss tid til å utforske ting langs stier og veier • barna lærer seg årstidene ved opplevelser av allslags vær • lære ulike plante og dyrearter • bruker naturen sammen med barna 	<ul style="list-style-type: none"> • lære barn å ta vare på naturen – gode holdninger • la barna få utforske • respekt for liv • lære navn på arter og planter • forståelsen av bærekraftig utvikling – alt vi gjør kan bidra • være bevisst på kildesortering
<p><u>Etikk, religion og filosofi</u> <i>Barnehagen skal reflektere og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppen, samtidig som det skal ta med seg verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon.</i> Rammeplanen s. 45</p>	<ul style="list-style-type: none"> • utvikle sosial kompetanse gjennom lek og samvær med andre barn og voksen • marker de ulike høytidene som jul og påske • barn hjelper barn • barna skal møte trygge voksne som er gode forbilder • kjennskap til ulike tradisjoner og kristne høytider • bli kjent med de religionene som er representert i barnehagen • møte barns undring med respekt 	<ul style="list-style-type: none"> • utvikle sosial kompetanse gjennom lek og samvær med andre barn og voksen • kjennskap til ulike tradisjoner og kristne høytider • bli kjent med de religionene som er representert i barnehagen • barn hjelper barn • refleksjoner rundt filosofi • tilegnelse av normer og verdier som empati, solidaritet og nestekjærighet • barna skal møte trygge voksne som er gode forbilder
<p><u>Nærmiljø og samfunn</u> <i>Barnehagen skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett.</i> Rammeplanen s. 47</p>	<ul style="list-style-type: none"> • barna skal bli kjent med nærmiljøet rundt barnehagen • feirer barnas bursdager • god atmosfære på avdelinga • på tur på utsiden av barnehagens gjerder • utforsker • bruker nærmiljøet aktivt • oppsøker biblioteket • jobber med barns medbestemmelse 	<ul style="list-style-type: none"> • bruker nærmiljøet vårt • feirer barnas bursdag • oppsøker og utforsker naturen i nærmiljøet • barna skal få være med på demokratiske prosesser • god atmosfære på avdelinga
<p><u>Antall, rom og form</u> <i>Gjennom lek, eksperimentering og hverdagsaktiviteter utvikler barna sin matematiske kompetanse.</i> Rammeplanen s.48</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vi bruker rim og regler med bevegelser og telling • barna skal få leke med ulike klosser og puttekasser • vi bruker situasjoner med påkledning og bleieskift (eks. "to hender") • bruker samlingsstunden aktivt • teller barn, sitter i sirkel og lignende • blir kjent med ulike ord og begreper knyttet til fagområdet • dekke bord til måltidene og hjelpe med å rydde av • lager mat og baker • på turer snakker vi om form og begreper 	<ul style="list-style-type: none"> • vi bruker rim og regler med bevegelse og telling • bruker samlingsstunden aktivt • spiller spill • dekker bord • lager mat og baker • vi har tallsymboler • vi jobber med ulike former og bruker riktig betegnelse • ulike prosjekter knyttet til området • bruk av IKT

9.0 Planlegging, observasjon, pedagogisk dokumentasjon og vurdering

9.1 Planlegging

Alle kommunale barnehager i Søgne følger denne årsplanen. Den enkelte barnehage utarbeider ulike planleggingsdokumenter som halvårsplan, månedsplan, ukeplan, aktivitetsplan osv etter behov.

Personalet og barna i barnehagen er begge viktige aktører i planleggingen av det pedagogiske innholdet. Foreldre er gitt muligheten til å påvirke gjennom foreldremøtet/foreldresamtaler, samarbeidsutvalg og daglig kontakt

9.2 Observasjon

Observasjon danner grunnlag for mye av arbeidet vi gjør i forhold til barna. I Søgne kommune bruker blant annet disse observasjonsverktøyene:

- **"Alle med"** Dette er et observasjonsverktøy som dekker områder som språkutvikling, lek, sosial- emosjonell utvikling, hverdagsaktiviteter, trivsel og sansemotorisk utvikling. Vi fyller ut skjema på alle barn som er 2,5 og 4,5 år.
- **"Tras"** (tidlig registrering av språkutvikling) er et observasjonsverktøy for språk og språkutvikling hos barn i barnehagen. Tras brukes ved behov.
- **"Mio"** (matematikk- individet - omgivelsene) er et observasjonsverktøy til bruk i barnehagen hvor barnas matematiske utvikling i aldersgruppen 2-5 år observeres.

I barnehagene observerer vi barna i lek, sosialt samspill og livet i barnehagens hverdag. Dette danner, sammen med observasjonsverktøyet, et grunnlag for godt foreldresamarbeid.

9.3 Pedagogisk dokumentasjon

En definisjon er: *Synliggjøring av praksis med det for øyet - "Dele med andre og fortelle en faglig historie".*

Dokumentasjon er en metode for å få frem ulike oppfatninger og åpne for kritisk og reflekterende praksis. Barnas læring og personalets arbeid må synliggjøres. Den enkelte barnehage bruker dette som grunnlag for refleksjon over verdigrunnlag, oppgaver, lek og læring. Barnehagens dokumentasjon skal gi foreldre, lokalmiljø og kommunen som har barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen. Mye av dokumentasjonen er form av bilder og tekst. Dette finnes på nettsiden og som oppslag og utstilling i barnehagen.

Hvem dokumenterer vi for og hvorfor?

- Synliggjøre det barnet arbeider med i barnehagen og tydeliggjøre prosesser i arbeidet.
- Synliggjøre barnets kunnskap for dem selv.

- Hjelp barnet til å få ideer og inspirere hverandre.
- Er med på å synliggjøre det enkelte barn og gi det en tydelig identitet.
- Å dokumentere hva barnet gjør og tenker blir også og synliggjøre barnet som "det forskende, kompetente og handlende barnet og la deres røst bli hørt".

9.4 Vurdering

Vurderingsarbeidet utføres noe forskjellig fra barnehage til barnehage. Barnehagene benytter egne skjema og rapporter i dette arbeidet.

Pedagogisk leder har ansvar for å sikre vurderingsarbeidet for den enkelte avdeling. Styrer har det overordnede ansvaret.

10.0 Samarbeid

Barnehagen har behov for ulike samarbeidspartnere for å kunne gi et tilbud til barna. Barnehagepersonalet trenger impulser, kunnskap og råd for å

- Gi et helhetlig tilbud til det enkelt barn
- Utvikle og utnytte barnehagens ressurser til det beste for barnehagen som helhet.

10.1 Foreldre

Barnehagens viktigste samarbeidspartner er hjemmet. Barnehagene i Søgne kommune ønsker å oppnå best mulig kontakt med hver enkelt av foreldrene/foresatte gjennom gjensidig respekt og anerkjennelse for hverandres ansvar og oppgaver i forhold til barnet:

De kommunale barnehagene oppnår godt samarbeid med foreldrene gjennom:

- Det daglige møtet med foreldre og barn
- Foreldremøte
- Foreldresamtaler minst to ganger i året
- Ulike arrangementer der familien blir invitert
- Foreldreråd og samarbeidsutvalg

Hva kan du forvente av barnehagen?

- Vi møter deg med respekt og raushet
- Vi er lydhøre og gir deg og barnet ditt medinnflytelse
- Vi skal være faglige oppdaterte
- Vi legger til rette for læring ut fra barnets forutsetninger
- Vi gir et variert tilbud med stimulerende opplevelse både ute og inne.

Hva forventer vi av deg?

- Du følger med på planer og informasjon fra barnehagen
- Du holder oss a jour om spesielle forhold av betydning for barnets trivsel
- Du ser til at barnet ditt blir tatt godt imot om morgenen og at du sier ifra til personalet når går.
- Du gir beskjed dersom barnet ditt er sykt eller ved annet fravær

- Du sørger for rent skiftetøy hver dag, og holder orden på garderobeplassen og rydde hylla hver fredag.
- Du passer på at vi har riktig adresse, e-post adresse og telefon opplysninger til foresatte
- Du respekterer våre åpningstider.

10.2 Foreldreråd og samarbeidsutvalg

For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et Samarbeidsutvalg.

Barnehageloven § 4

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ, og skal bestå av lik representasjon fra foreldre og ansatte i barnehagen.

Samarbeidsutvalget består av seks representanter; to foreldre representanter, to personal representanter og en politisk oppnevnt representant. Samarbeidsutvalget godkjenner årsplanen. Styrer er sekretær, men har ikke stemmerett på møtene. Foreldrerepresentantene blir valgt på foreldremøtet og personalet velger sine på et personalmøte. Dette er verv som gjelder for et år om gangen.

Samarbeidsutvalget konstituerer seg selv med leder og nestleder. Det er leder i samarbeidsutvalget som leder møtene og som setter opp sakliste sammen med styrer. Styrer skriver innkalling og sender ut en uke før møte. Styrer skriver referat og sender ut til medlemmene etter møtet. Referatet blir godkjent som første sak på neste møte.

10.3 Barnehageadministrasjonen i Søgne kommune

Enhet for barnehage er Søgne kommunes godkjennings- og tilsynsmyndighet. De gir barnehagene veiledning, og har ansvar for at kommunen totalt har et tilstrekkelig og godt barnehagetilbud. Enhet for barnehage er en pådriver og tilrettelegger for faglig utvikling i barnehagesektoren, og påser at hver enkelt barnehage har et høyt faglig nivå. Det utarbeides rutiner og planer, faglig skolering, og det holdes kontakt med alle barnehagene ved bl.a. jevnlig styremøter. Enhet for barnehage har et godt samarbeid med både private og kommunale barnehager. Enhetsleder er Annie Tønnessen.

10.4 Kompetanseavdeling ved Nygård skole

Kompetanseavdelingen er en kommunedekkende spesialpedagogisk avdeling for barn og unge i alderen 0-16 år, med store sammensatte vansker. Personalet har formell spesialpedagogisk kompetanse og lang erfaring.

Kompetanseavdelingen har særlig kompetanse på oppfølging av elever med:

- språk og kommunikasjonsvansker
- generelle lærevansker
- sansemotoriske vansker

- ulik grad av utviklingshemming
- ulike syndromer
- multihandikap
- syns vansker
- hørselsvansker
- døvblindhet
- m.m.

Dette er tilstander som setter helt spesielle krav til faglig oppfølging, tilrettelegging og tilnærming i opplæringen. Avdelingen har jevnlig og tett samarbeid med statlige kompetansesentra og andre spesialisttjenester.

Kompetanseavdelingen yter veiledningstjenester til barnehagene/ spesialpedagoger i barnehagene ved behov.

Tett samarbeid skal sikre gode overganger mellom barnehage og skole.

10.5 Pedagogisk- psykologisk tjeneste

Den pedagogisk- psykologiske tjenesten (PPT) er en av instansene som foreldre og barnehager i Søgne kommune henvender seg til når de oppdager at barn har behov for særskilt oppfølging.

PPT bistår med faglig rådgiving til personalet i barnehagen og foreldre/foresatte i forhold til enkelt barn som har behov for særskilt oppfølging.

Det er jevnlig samarbeid med pedagogisk psykologisk tjeneste og enhet for barnehage.

10.6 Søgne og Songdalen barnevern

Barnehageloven § 22 sier at barnehagepersonalet skal være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barnevernets side.

Uten hinder av taushetsplikten skal personalet gi opplysninger til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at det foreligger alvorlig omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende alvorlig atferdsvansker.

Barneverntjenesten har et spesielt ansvar for å følge nøye med i de forhold barn og unge lever under. Barneverntjenesten skal bidra til å gi det enkelte barn gode levekår og utviklingsmuligheter gjennom råd og veiledning, hjelpetiltak eller omsorgstiltak. Det er et mål å avdekke problemer så tidlig at barn og unge unngår varige problemer.

10.7 Helsestasjon

Helsestasjonen i Søgne kommune har som oppgave å drive forebyggende og helsefremmende arbeid for å sikre barns oppvekstvilkår. Helsestasjonen kan anbefale at det søkes barnehageplass for barn som har særskilt behov for det.

Helsestasjonen er en rådgiver i forhold til legemiddelhåndtering i barnehager og veileder i forhold til smittevern.

10.8 Tverrfaglig samarbeid

PPT, helsestasjonen, familiesenteret, Sogndalen og Søgne barnevern har startet et tverrfaglig team i Søgne kommune som skal utarbeide handlingsplan for tverrfaglig samarbeid for 0- 6år, informasjonsfolder til foreldre.

I tillegg startes tverrfaglig møter (TFT) der alle private og kommunale barnehager får mulighet til å drøfte problemstillinger, informasjon om tema og veiledning av representanter fra PPT, helsestasjon, familiesenteret, barnevern og enhet for barnehager.

10.9 UiA

Etter barnehageloven § 24 har barnehageeiere plikt til å stille barnehagen til disposisjon for øvingsopplæring for studenter som tar førskolelærerutdanning.

Vi ser studenter som positivt og utviklende for barnehagene. Ny fagkunnskap kommer inn i barnehagen og vi blir enda mer bevisste på vårt arbeid og arbeidsmetoder.

Alle de kommunale barnehagene har førskolestudenter gjennom hele året

10.10 Familiesenteret

Familiesenteret tilbyr uforpliktende samtale med en fagperson som har kunnskap om det du ønsker å få bistand til. Familiesenteret bidrar til å gi foreldre noen å snakke med og samarbeide om løsninger på problemer og støtte foreldre/voksen i deres roller. Familiesenteret har fokus på ressursene i familien hos voksne og barn.

Barnehagene informerer om lavterskeltilbudet på familiesenteret som Søgne kommune har til foreldrene.

10.11 Skole

Barnehagen og skolen legger til rette og samarbeider om barns overgang fra barnehage til skole i Søgne kommune. Samarbeidet skjer i nært samarbeid med barnets hjem. Når barnehagen gir informasjon til skolen, må foreldrene samtykke. Samarbeidet i Søgne kommune fokuserer på hva barnet kan og mester, og på hva de kan trenge særskilt støtte til.

10.12 Andre samarbeidspartnere

Når det gjelder barn som har behov for særskilt oppfølging har vi også samarbeid med:

Habiliteringsseksjonen for barn og unge (HABU) har ansvar for å tilby spesialisthelsetjenester til barn og unge i aldersgruppen 0-18 år som trenger habilitering. Seksjonen er en del av Barnesenteret ved Sørlandet sykehus HF.

Avdeling for barn og unges psykiske helse (ABUP) er en del av Sørlandet Sykehus. De som kommer til ABUP har ofte problemer med følelser, tanker eller atferd. Sammen vil vi prøve å finne ut hva som skal til for at det blir bedre. Det betyr også at vi legger vekt på de sterke sidene og sunne interessene hos barna og ungdommen.

Fysioterapeut velger behandlingsform og metode etter en grundig undersøkelse og etter det enkeltes barns behov i form av øvelser og trening og massasje i barnehagene. Barnehagen samarbeider også med Nav og videregående skoler i forhold til å voksne og elever som ønsker praksis i barnehagen.

Barnehagen samarbeider med lokalsamfunnet for å gi barna varierte opplevelser og tilknytning til nærmiljøet. Barnhagene har et godt samspill mellom kulturlivet, institusjoner, frivillige organisasjoner beriker både barnehagen og lokalmiljøet.

11.0 Overgang fra barnehage til skole

I Søgne kommune er det utarbeidet felles førskoleplan "På vei til skolen". Dette for å sikre kvaliteten på førskolearbeidet i alle barnehagene i kommunen.

Tema alle førskolebarn skal innom:

- Språklig bevissthet
- Trafikkopplæring
- Forskning/eksperimentering
- IKT, data i barnehagen
- Skoleforberedende aktiviteter

Barna kan variere i modenhet. Førskoletreningen skal tilpasses det enkelte barnet slik at alle føler mestring.

Før skolestart fylles det ut eget skjema "overgang barnhage - skole for hvert enkelt barn i samarbeid med foreldre. Dette skjemaet oversendes til skolen.

Gjennom dette arbeidet legges det til rette for en god overgang fra barnehage til skolen.

12.0 Barnehagens kulturbegivenheter

Kulturbegivenheter

Måned	Aktivitet
August	
September	
Oktober	Markering av FN dagen
November	
Desember	Kirkevandring/gudstjeneste, adventstund, Luciafeiring, nissefest
Januar	
Februar	Karneval
Mars	Barnehagens dag, ulike påsketradisjoner
April	
Mai	17.mai markering
Juni	

